

I. СИЁСАТШУНОСЛИК

1-мавзу. “Ўзбекистон – 2030” стратегиясининг моҳияти

Амалга оширилаётган кенг кўламили ислоҳотларни янги босқичга олиб чиқишига қаратилган “Ўзбекистон – 2030” стратегиясининг зарурати. Аҳоли талабларига ва халқаро стандартларга тўлиқ жавоб берадиган таълим, тиббиёт ва ижтимоий ҳимоя тизимини ташкил қилиш мақсади. Аҳоли учун қулай экологик шароитларни яратиш. Халқ хизматидаги адолатли ва замонавий давлатни барпо этиши гояси. Мамлакатнинг суверенитети ва хавфсизлигини кафолатли таъминлаш. “Ўзбекистон – 2030” стратегиясини амалга ошириш ва унинг мақсадли кўрсаткичларига эришиш барча давлат органлари ва ташкилотлари фаолиятида энг устувор вазифа этиб белгиланишининг моҳияти.

2-мавзу. Сиёсий партиялар ва партиявий тизимлар

Сиёсий партия ва партиявий тизим тушунчаси. Ўзбекистон Республикасида кўппартиявийлик тизимини мустаҳкамлаш бўйича тадбирлар. Сиёсий тизимдаги оппозициянинг моҳияти, оппозициянинг кўринишлари. Жамиятни демократлаштиришга оид сиёсий ислоҳотларда конструктив муҳолифатнинг ўрни ва роли. Сиёсий партиялар ўртасидаги рақобат муаммолари ва партиялар фаолиятини тақомиллаштириш.

3-мавзу. Сайловлар демократик тизимнинг муҳим элементи сифатида

Демократик жамиятда сайловларнинг ўрни. Сайловларнинг функциялари. Эркин, демократик сайловларнинг асосий тамоийлари. Ўзбекистонда сайлов тизими ва унинг ўзига хос хусусиятлари. Сайлов хуқуқи эркинлиги тушунчасининг моҳияти. Ўзбекистон Республикаси сайлов тизимини демократлаштириши ижтимоий-сиёсий хавфсизликнинг омили сифатида. Сайлов тизимини тақомиллаштириш. Ўзбекистон Республикаси Сайлов кодексининг мазмун-моҳияти. Сайловлардаги халқаро кузатувчилик институти ва уларнинг зарурати.

4-мавзу. Фуқаролик жамияти институтларининг долзарб муаммолари ва уларнинг ечимлари

Фуқаролик жамияти ва Ўзбекистонда фуқаролик жамиятининг ривожланиши. Фуқаролик институтлари ва нодавлат нотижорат ташкилотлар (ННТ) демократик қадриятларни ҳимоя қилувчи омили сифатида. Жамоатчилик назоратини амалга оширишининг замонавий шакларини ривожлантириш, ижтимоий шерикликнинг самарасини ошириш. Ўзбекистон фуқаролари ҳуқуқий онги ва маданиятини юксалтиришда нодавлат ташкилотларининг роли. Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариси органлари фаолиятини тақомиллаштириш масалалари. Хорижий ва халқаро нодавлат ташкилотлари фаолиятининг моҳияти, уларнинг фаолиятидаги эҳтимолий хавф-хатарлар.

5-мавзу. Жамиятни демократлаштиришда ОАВларнинг ўрни

Ахборот эркинлиги ва цензура. ОАВларни либераллаштириш. Ахборот ва сўз эркинлигини таъминлашнинг ташкилий-ҳуқуқий жиҳатлари. ОАВлар

фаолиятини назорат қилишининг ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий механизмлари. Ахборот соҳасини ислоҳ қилишининг устувор йўналишлари. Оммавий ахборот воситаларининг ролини кучайтириш, журналистларнинг касбий фаолиятини ҳимоя қилиши.

6-мавзу. Давлат ҳокимияти ва бошқарувини демократлаштириш йўналиши

Ҳокимият тушунчаси ва унинг бўлинини тамойиллари. Ўзбекистонда давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари фаолиятининг очиқлигини тақомиллаштириши масалалари. Давлат бошқарувини марказлаштиришдан чиқаришнинг моҳияти. Ўзбекистон Республикасида ижро ҳокимияти органлари. Конун чиқарувчи орган, унинг ваколатлари. Ўзбекистон Республикасида маҳаллий давлат ҳокимияти ва халқ вакиллiği органлари.

7-мавзу. Ўзбекистонда суд-хуқуқ тизимининг либераллашуви

Суд-хуқуқ тизимини ислоҳ этиши. Судларни ихтисослаштириш ва жиной жазоларни либераллаштириш ижтимоий-сиёсий хавфсизликнинг омили сифатида. Конун устуворлигини таъминлаш ва суд-хуқуқ тизимини янада ислоҳ қилишининг устувор йўналишлари. Аҳолининг хуқуқий маданиятини кўтариши масалалари.

8-мавзу. Ёшларга оид давлат сиёсати самарадорлигини оширишнинг муаммолари ва уларнинг ечимлари

Ёшларга оид давлат сиёсатининг мазмуни ва моҳияти. Ёшларга оид давлат сиёсатининг асосий йўналишлари ва соҳалари. Ўзбекистон Республикасининг “Ёшларга оид давлат сиёсати тўғрисида”ги Конуни. Ёшларга оид давлат сиёсатини рўёбга чиқарувчи ҳамда унда иштирок этувчи органлар ва муассасалар.

9-мавзу. Ўзбекистонда маънавият ва маърифат давлат сиёсатининг устувор йўналиши сифатида

Маънавият, маънавий қадриялар ва маърифат тушунчалари. Оммавий маданият, субмаданият, миллий анъаналар. Сиёсий барқарорликни таъминлашда маънавий тизимнинг ўрни. Мамлакатнинг ижтимоий-сиёсий тизимини демократлаштириш ва либераллаштиришда жамиятни маънавий ва маърифий жиҳатдан мустаҳкамлашнинг долзарб муаммолари.

10-мавзу. Мафкуравий масалалар

Мафкуранинг давлат ва жамият ривожланишидаги ўрни. Мафкуравий таҳдид тушунчаси ва унинг моҳияти. Ананавий мафкуралар ва уларнинг моҳияти (социал-демократия, либерализм, консерватизм ва уларнинг замонавий кўринишлари). Ёшлар маънавиятига салбий таъсир этувчи асосий омиллар. Мафкуравий таҳдидлардан ҳимояланиши усуллари. Мафкуравий иммунитет, жамиятда хавфсизлик ва барқарорлик тушунчаси, уларнинг ўзаро алоқадорлиги. Мафкуравий иммунитетни шакллантириша ОАВнинг роли.

27. Йугачев В.И., Соловьев А.И. Сиёсатшунослининг тартиби.
28. Соловьев А.И. “Политология. Политическая теория, политические технологии . Изд.: “Аспект Пресс” – Москва , 2006.
29. Салихов Э.Т., Хамдамов А.К. Ўзбекистонда фуқаролик жамиятининг ривожланиши. Тошкент: Baktria press, 2014. – 40 б.
30. Ўзбекистонда политологиянинг янги босқичи. Республика илмий-амалий конференция материаллари тўплами. –Тошкент: “Complex Print”, 2022. – 300 б.
31. Сиёсий фанлар соҳасида тадқикотлар. Республика илмий-амалий конференция материаллари тўплами. – Тошкент: “Complex Print”, 2022. – 288 б.
32. Сиёсий технологияларнинг ривожланиши. Республика илмий-амалий конференция материаллари тўплами.–Тошкент: “Complex Print”, 2022. – 184 б.
33. Фармонов Р.Ф., Тўлаганова Н. ва бошқалар. Замонавий сиёсатшунослик: назария ва амалиёт. Ўкув кўлланма. Тошкент, ЖИДУ, 2008.

П. ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ИЖТИМОЙ СОҲАНИНГ РИВОЖЛАНИШИ МАСАЛАЛАРИ

1-мавзу. Ижтимоий сиёсат давлат сиёсатининг муҳим йўналиши сифатида

Давлат ижтимоий сиёсат тушунчаси, моҳияти ва вазифалари. Ўзбекистон Республикаси ижтимоий сиёсатининг ҳуқуқий асослари. Ижтимоий сиёсатни амалга оширувчи Ўзбекистон Республикаси давлат органлари ва уларнинг асосий вазифалари. Ижтимоий сиёсатнинг самарадорлигига таъсир кўрсатувчи омиллар. Жамиятнинг ижтимоий стратификацияси ва ижтимоий сиёсатга нисбатан дифференциал ёндашув.

2-мавзу. Ижтимоий жараёнлар ва ижтимоий институтлар

Ижтимоий муаммо тушунчаси ва моҳияти. Ўзбекистон Республикасининг таълим, соглиқни сақлаш, маданият ва спорт соҳаларида кечаётган ижтимоий жараёнлар. Ижтимоий низоларнинг келиб чиқиши сабаблари. Ўзбекистон Республикасида болаларнинг ва ёшлиарнинг оиласи, гендерли, ҳуқуқий, иқтисодий ва сиёсий ижтимоийлашуви механизмлари ва агентлари. Аҳолининг ижтимоий фаоллигини кўтаришда ижтимоий ҳаракатлар ва ташкилотлар фаолияти.

3-мавзу. Дин ижтимоий институт сифатида

Дин тушунчаси ва унинг моҳияти. Диннинг ижтимоий функцияси. Диний тафаккур. Жаҳон динлари турлари. Ўзбекистон Республикасида виждан эркинлигининг конституцион-ҳуқуқий аҳамияти. Ўзбекистон Республикасида диний ташкилотлар фаолияти. “Ноанъанавий” диний тафаккурнинг дисфункционал оқибатлари: диний фанатизм, радикализм, фундаментализм, экстремизм, миссионерлик ва прозелитизм. Жамиятда ижтимоий барқарорликни таъминлашда аҳоли диний маданиятининг аҳамияти.

4-мавзу. Ўзбекистон Республикасида миллатлараро ҳамжихатликни таъминлашнинг устувор йўналишлари

Миллатлараро муносабатлар тушунчаси ва унинг моҳияти. Ўзбекистон аҳолисининг этник таркиби. Миллатлараро ҳамжихатликни таъминлашга қаратилган Ўзбекистон Республикаси давлат сиёсатининг концептуал асослари. Мамлакатдаги миллий маданий марказлар фаолиятини мувофиқлаштириш. Миллатлараро низолар турлари ва сабаблари. Таълим, ОАВ, санъат ва маданият соҳаларида барча миллатлар вакилларининг она тили ва миллий урф-одатларини сақлаб қолиш ҳамда ривожлантириш бўйича шарт-шароитлар яратиш учун Ўзбекистон Республикаси ҳукумати томонидан амалга оширилаётган асосий ислоҳотлар.

5-мавзу. Мактабгача таълим – Ўзбекистон Республикаси узлуксиз таълим тизимининг муҳим бўғини

Мактабгача таълимнинг узлуксиз таълим тизимидағи ўрни ва роли. Мактабгача таълим тизимини тартибга солишининг ташкилий-ҳуқуқий асослари. Ўзбекистон Республикасида мактабгача таълимни ислоҳ қилиш босқичлари. Ўзбекистоннинг мактабгача таълим тизимига педагогик-инновацион ва замонавий ахборот-коммуникацион технологияларни татбиқ қилиш, рақамлаштириш муаммолари. Ўзбекистондаги хусусий мактабгача таълим муассасалари фаолияти.

6-мавзу. Ижтимоий сиёсатнинг демографик соҳаси

Демография тушунчаси ва предмети. Демографик сиёсатнинг моҳияти. Ўзбекистон аҳолисининг ижтимоий-демографик тузилиши ва ўзгариш динамикаси, унинг ижтимоий-иктисодий барқарорликка таъсири. Миграция демографик сиёсатнинг омили сифатида. Ички ва ташқи миграция. Меҳнат миграцияси. Республикадаги бугунги миграцион ҳолатнинг тавсифи. Ноқонуний миграция миллий хавфсизликка таҳдиð сифатида. Мажбурий меҳнат ва одам савдосининг олдини олиш бўйича Халқаро меҳнат ташкилоти ва Миграция бўйича халқаро ташкилот фаолияtlари.

7-мавзу. Аҳоли ижтимоий фаровонлигининг кўрсаткичлари

Яшаи даражасини ўлчашнинг асосий кўрсаткичлари. Ялпи даромадлар таркиби. Истеъмол савати ва яшаи минимуми. Мамлакат аҳолисининг реал даромадларини кўтариш муаммо ва истиқболлари. Алоҳида тоифадаги фуқароларни, шу жумладан, ногирон, она ва болаларни ижтимоий қўллаб-қувватлаш ва ижтимоий реабилитация қилиш.

Тавсия этиладиган адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. – Т.:Ўзбекистон, 2023. – 76 б.
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2023 йил 11 сентябрдаги “Ўзбекистон-2030” стратегиясини тасдиқлаш тўғрисидаги ПФ№158 сонли фармони.
3. 2022-2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистон тараққиёт стратегияси (Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 28 январдаги ПФ-60 сонли Фармони).

4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2024 йил 21 февралдаги ПФ-37-сонли “Ўзбекистон – 2030” стратегиясини “Ёшлар ва бизнесни қўллаб-куватлаш йили”да амалга оширишга оид давлат дастури.
5. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2024 йил 14 февралдаги 91-сонли “Мактабгача ва умумий ўрта таълим ташкилотларини аттестациядан ўтказиш ҳамда таълим сифати мониторингини амалга ошириш тизимини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори.
6. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2024 йил 6 майдаги 263-сонли “Сифатли таълимни таъминлашда ижобий натижалар кўрсатаётган умумий ўрта таълим мактаблари раҳбарияти ҳамда ўқитувчиларига устама бериш тартибини жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори.
7. Мирзиёев Ш.М. Янги Ўзбекистон стратегияси – Т.: “Ўзбекистон” нашриёти, 2021. – 464 б.
8. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномаси // “Халқ сўзи” газетаси, 2022 й.
9. Мирзиёев Ш.М. Ризқ-рўзимиз бунёдкори бўлган қишлоқ ҳўжалик ҳодимлари меҳнатини улуғлаш, соҳа ривожини янги босқичга кўтариш-асосий вазифамиздир. Халқ сўзи 17 декабрь 2017.
10. Мирзиёев Ш. Миллий тараккиёт йўлини қатъият билан давом эттириб, янги босқичга кўтарамиз. - Т.: Ўзбекистон, 2017.
11. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёевнинг Самарқанд шаҳрида “Марказий Осиё: ягона тарих ва умумий келажак, барқарор ривожланиш ва тараккиёт йўлидаги ҳамкорлик” мавзусидаги ҳалқаро конференция йиғилишидаги нутқи. “Халқ сўзи” газетаси, 11 ноябрь 2017 йил.
12. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажагимизни мард ва олижаноб ҳалқимиз билан бирга қурамиз - Т. “Ўзбекистон”. 2017.
13. Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида”ги Конуни. www.lex.uz.
14. Постановление Президента Республики Узбекистан от 09.08.2017г. «Об организации специальных заочных отделений по педагогическим направлениям в высших образовательных учреждениях».
15. Указ Президента Республики Узбекистан от 27.07.2017г. «О дальнейшем совершенствовании деятельности фонда Президента Республики Узбекистан «Истебод» по повышению квалификации перспективных молодых педагогических и научных кадров.
16. Черникова С.А., Черданцев В.П., Вшивкова Г.А. Современные проблемы социальной безопасности. ФГБОУ ВО «Пермская государственная сельскохозяйственная академия имени академика Д.Н. Прянишникова». Пермь, 2015 – С.836;
17. Чмыхало А. Ю. Социальная безопасность: Учебное пособие - Томск: Изд-во ТПУ, 2017. - 168 с.
18. Абдураманов Х.Х. Демографик жараёнларни тартибга солишнинг илмий ва услубий асослари – Т.: Иновацион ривожланиш нашриёт-матбаа уйи, 2020.
19. Ўзбекистон Республикаси Хукуматининг расмий сайти: www.gov.uz.
20. Ўзбекистон Республикаси Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги расмий сайти: www.edu.uz.
21. Кенечи Окелеке, Саяли Бороле Преодоление цифрового разрыва в Центральной Азии и на Южном Кавказе. GSMA Intelligence 2023 г. – с. 38
22. Approaches to Measuring Social Exclusion. Prepared by the UNECE Task Force on the Measurement of Social Exclusion. United Nations 2022. – р. 76

III. ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНинг ИҚТИСОДИЙ РИВОЖЛАНИШИ МАСАЛАЛАРИ

1-мавзу. Ўзбекистон Республикасининг халқаро иқтисодий ташкилотлар билан ҳамкорлиги

Жаҳон савдо ташкилоти ва Ўзбекистон. Иқтисодий ҳамкорлик ташкилоти ва Ўзбекистон. Евроосиё иқтисодий итифоқида Ўзбекистоннинг иштироки. Ўзбекистоннинг Шанхай ҳамкорлик ташкилотидаги ташаббуслари. Туркий давлатлар ташкилоти ҳамда Ислом ҳамкорлик ташкилотининг иқтисодий салоҳияти.

2-мавзу. Ўзбекистон Республикасининг стратегик савдо-иқтисодий ҳамкорлари: ҳамкорлик муаммолари ва истиқболари

Ўзбекистон Республикаси савдо-иқтисодий ҳамкорларининг асосий тавсифи. Асосий савдо-иқтисодий ҳамкорлар билан муносабатларда миллий иқтисодиётнинг рақобат афзалликларидан фойдаланиш муаммолари. Ўзбекистон Республикасининг асосий савдо-иқтисодий ҳамкорлари билан муносабатлари истиқболлари ва устувор йўналишлари.

3-мавзу. Ўзбекистонда хусусий тадбиркорликни ривожлантиришнинг устувор йўналишлари

Кичик, ўрта ва йирик бизнес тушунчаларининг мазмун-моҳияти ва фарқланиши. Хусусий тадбиркорликнинг мамлакат ижтимоий-иқтисодий ривожланишидаги ўрни ва аҳамияти. Ўзбекистонда хусусий тадбиркорликка яратилган имкониятлар. Ўзбекистонда тадбиркорлик фаолиятини ривожлантиришда кузатилаётган асосий муаммолар. "Тадбиркорлар куни"да кўтарилган асосий масалалар. Ўзбекистонда хусусий тадбиркорликни ривожлантиришнинг истиқболлари.

4-мавзу. Қишлоқ хўжалиги кластерлари – аграр саноатни барқарор ривожлантириш механизми

Қишлоқ хўжалиги кластерларининг мазмун-моҳияти ва турлари. Кластерлар фаолиятининг асослари ва соҳалари. Кластерларнинг иқтисодий самарадорлиги. Фермер хўжаликлари ва кластерлар ўртасидаги ҳамкорлик муносабатларини таомиллаштириш. Кластерлар фаолиятидаги асосий муаммолар ва уларнинг ечимлари.

5-мавзу. Миллий иқтисодиёт банк-молия тизимини ривожлантиришнинг истиқболли йўналишлари

Ўзбекистон Республикасининг ижтимоий-иқтисодий ривожланишида банк-молия тизимининг ўрни ва аҳамияти. Инфляция ва инфляцион таргет. Марказий банк ва унинг иқтисодиётдаги ўрни. Тижорат банклари фаолиятининг ўзига хослиги. Давлат бюджети тушунчаси, бюджет даромадлари ва харажатлари, бюджет дефицити. Ўзбекистон банк-молия тизимидағи муаммолар ва уларни ҳал қилиш йўллари.

6-мавзу. Ўзбекистон Республикасининг иқтисодий ривожланишида хорижий инвестициялар

Инвестиция тушунчаси ва унинг турлари. Иқтисодий ривожланишида хорижий инвестицияларнинг ўрни ва аҳамияти. Ўзбекистонга тўғридан-тўғри хорижий инвестицияларни жалб этиш муаммолари. Миллий иқтисодиётга хорижий инвестицияларни жалб этиш механизмларини такомиллаштириш йўллари ва чоралари.

7-мавзу. Ўзбекистон Республикаси ташқи иқтисодий фаолиятини такомиллаштиришнинг долзарб масалалари

Ташқи савдо тушунчаси. Савдо баланси ва уни тартибга солиш йўллари. Ўзбекистон Республикаси ташқи иқтисодий фаолиятининг (ТИФ) мақсад ва вазифалари. ТИФ субъектларини разбатлантириши бўйича давлат сиёсати. Миллий иқтисодиётнинг экспорт салоҳиятини кенгайтириши истиқболлари. Асосий экспорт ва импорт бозорларини диверсификациялашнинг долзарб муаммолари.

8-мавзу. Иқтисодий зоналар Ўзбекистон Республикасининг ижтимоий-иктисодий ривожланиши омили сифатида

Кичик саноат зоналари, ёшлар тадбиркорлик зоналари, эркин иқтисодий зоналар ва махсус иқтисодий зоналар. Иқтисодий зоналар ташкил этишининг аҳамияти. Ўзбекистонда иқтисодий зоналарни ташкил этиш ва ривожлантириши босқичлари. Ўзбекистонда иқтисодий зоналар фаолияти самарадорлигини ошириш муаммолари ва истиқболли йўналишлари.

9-мавзу. Миллий валютанинг давлат ва бозор томонидан тартибга солинишининг ўзига хос хусусиятлари

Миллий валюта Ўзбекистон Республикасининг иқтисодий ва сиёсий суверенитети рамзи сифатида. Миллий валюта курси ва инфляцион жараёнларга таъсир этувчи асосий омиллар. Марказий банкнинг валюта интервенцияси. Тўлов баланси. Миллий валюта курси ва айланишининг давлат томонидан тартибга солинишининг устувор йўналишлари.

10-мавзу. Ўзбекистонда инновацион фаолиятни ривожлантиришнинг истиқболли йўналишлари

Инновацион фаолиятнинг мазмун-моҳияти. Ўзбекистоннинг ижтимоий-иктисодий ривожланишида инновацияларнинг ўрни ва аҳамияти. Миллий иқтисодиётнинг инновациялар татбиқ этилаётган асосий тармоқлари ва йўналишлари. Ўзбекистон Республикасида инновацион фаолиятни ривожлантиришнинг асосий муаммолари ва устувор йўналишлари. Ўзбекистонда технопаркларни шаклантириши муаммолари ва истиқболлари.

11-мавзу. Миллий иқтисодиётнинг транспорт инфратузилмаси: ривожланиш муаммолари ва истиқболлари

Иқтисодий ривожланишида транспорт инфратузилмасининг ўрни ва аҳамияти. Транспорт тизими ва унинг элементлари. Миллий иқтисодиёт транспорт инфратузилмаси ривожланишининг ўзига хосликлари.

Ўзбекистонда транспорт инфратузилмасини ривожлантиришининг долзарб муаммолари ва уларни ҳал этиши йўллари. Ўзбекистон Республикасининг халқаро аҳамиятга эга транспорт коридорлари.

12-мавзу. Ўзбекистоннинг энергетик салоҳияти: ҳолат, муаммо ва истиқболлар

Иқтисодий ривожланишида энергетика соҳасининг ўрни ва аҳамияти. Энергобаланс тушунчаси. АЭС ва унинг энергетик хавфсизликни таъминлашдаги роли. Ўзбекистон энергетика мажмуасининг ресурс салоҳияти ва ундан фойдаланиш динамикаси. Қайта тикланадиган энергия манбалари ва улардан Ўзбекистонда фойдаланишининг истиқболли йўналишилари.

13-мавзу. Экологик хавфсизлик – иқтисодий сиёсатнинг муҳим жиҳати

Экологик хавфсизлик муаммоларининг долзарблиги. Экологик хавфсизликка риск ва таҳдидлар. Иқлим ўзгариши. Ўзбекистон ва жаҳонда экологик хавфсизлик ҳолати. Глобал исишининг оқибатларини юмшатиш ва унга мослашишининг иқтисодий ечимлари. Ўзбекистоннинг ривожланиш стратегияларида экологик хавфсизлик масалалари.

Тавсия этиладиган адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, 2023 йил. Манба: lex.uz/docs/6445145.
2. “Ўзбекистон – 2030” Стратегияси.
3. 2022-2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистон тараққиёт стратегияси.
4. Мирзиёев Ш.М. Янги Ўзбекистон стратегияси – Т.: “Ўзбекистон” нашриёти, 2021. – 464 б.
5. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномалари.
6. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг мамлакатимиз тадбиркорлари билан очиқ мулоқот шаклида ўтказилган учрашувдаги нутки. 2024 йил 20 август.
7. Урдушев Х., Эшанқулов С.Х., Мавлянов М.Т. Кластерлар интеграциялашган тузилма сифатида //Agrobiotexnologiya va veterinariya tibbiyoti ilmiy jurnali. – 2022. – С. 1193-1198.
8. Бердиев А.Х., Музаффарова К.З. Мамлакат иқтисодиётiga хорижий инвестициялар жалб этишининг аҳамияти // Gospodarka i Innowacje. – 2023. – С. 145-151.
9. Хўжамуродова С. Таҳқи иқтисодий фаолият ва экспорт-импортга оид тушунчаларга ёндашувлар //Архив научных исследований. 2022. – Т. 4. – №. 1.
10. Менглиев Ж. Иқтисодиётни ривожлантиришда маҳсус иқтисодий зоналарнинг ўрни //Models and Methods in modern science. – 2023. – Т. 2. – №. 9. – С. 17-23.
11. Раматов Ж. С. и др. Транспорт тизими тараққиёт босқичлари (Ўзбекистон темир йўл транспорти мисолида) //Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences. – 2022. – Т. 2. – №. 9. – С. 606-612.
12. Тураев А. Минтақавий энергетик хавфсизлик: генезиси ва моҳияти //Архив Научных Публикаций JSPI. – 2020.
13. Тинибеков М. Х. Миллий хавфсизлик тизимида экологик хавфсизлик //Ta'lim va rivojlanish tahlili onlayn ilmiy jurnali. – 2022. – Т. 2. – №. 1. – С. 49-53.
14. Ўзбекистон Республикаси норматив-хукукий хужжатлар электрон базаси: www.lex.uz.

15. Ўзбекистон Республикаси Президенти хузуридаги Статистика агентлиги расмий сайти: www.stat.uz, www.siat.stat.uz.
16. Иқтисодий тадқиқотлар ва ислоҳотлар маркази расмий сайти: www.cer.uz.
17. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Махкамаси хузуридаги Макроиктисодий ва худудий тадқиқотлар институти расмий сайти: www.imrs.uz.

IV. ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҲАРБИЙ ХАВФСИЗЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШ МАСАЛАЛАРИ

1-мавзу. Ўзбекистондаги ҳарбий қурилишнинг устувор йўналишлари

Ҳарбий қурилиш тушунчаси. Ўзбекистонда ҳарбий қурилишнинг босқичлари ва асосий йўналишлари. Маҳаллий урушларни олиб бориши шакл ва усулларининг трансформацияси шароитида ҳарбий қурилишнинг мақсад ва вазифалари. Ҳарбий қурилишдаги мавжуд муаммолар ва уларни бартараф этиши йўллари.

2-мавзу. Ҳарбий хавфсизлик тушунчаси ва унинг моҳияти

Ҳарбий хавфсизлик тушунчаси. Ҳарбий хавфсизликнинг обьект ва субъектлари. Ҳарбий хавфсизликни таъминлаш предмети. Ҳарбий хавфсизликни таъминлаш бўйича мақсад ва вазифалар.

Тавсия этилаётган адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. – Т.: «Ўзбекистон». 2023.
2. Ўзбекистон Республикаси ташқи сиёсий фаолият концепцияси // “Ватанпарвар” газетаси, 2012. 3-сон.
3. Ўзбекистон Республикасининг Мудофаа доктринаси. 2018. /www.lex.uz
4. Маккамбаев П.А. Актуальные проблемы обеспечения военной безопасности Республики Узбекистан. – Т.: Ташкентский государственный юридический институт, 2010.
5. Маккамбаев П.А. Международно-правовые проблемы пограничной безопасности Республики Узбекистан. – Т.: ТГЮИ. 2009 г.
6. Эсаев Ф.М. Ўзбекистон Республикаси мудофааси – давлатнинг муҳим вазифаси, унинг умумхалқ иши. – Ўқув қўлланма. - Т.: 2010. 48 б.
7. Ўзбекистонда ҳарбий иш тарихидан (қадимги даврдан ҳозиргача) / Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси; масъул муҳаррир: Д.Х. Зияева. – Т.: “Шарқ”, - 2012.
8. Олимов Ю.Ю. «Военно-политическое измерение в современных исследованиях региональной безопасности» // Журнал УМЭД «Международные отношения» №4, 2013г. сс. 20-25.
9. Ўзбекистонда миллий армиянинг шаклланиши ва ривожланиши (Ўзбекистон Республикаси Президенти, Куролли Кучлар Олий Бош Кўмандони Ислом Каримов фаолияти мисолида). Рисола. – Т.: “Шарқ”. 2015. 101 б.
10. Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг “Ватанпарвар” газетаси.

V. ЎЗБЕК ДАВЛАТЧИЛИГИ ТАРИХИ

1-мавзу. Марказий Осиё халқлари тараққиётида Буюк Ипак йўли аҳамияти.

Буюк Ипак йўлининг шакланиши тарихи, асосий йўналишлари ва ўзига хослиги. Буюк Ипак йўлининг Шарқ ва Гарб маданиятларини боғлашдаги ўрни, унинг илм-фан янгилекларининг тарқалишидаги ўрни. Буюк Ипак йўлининг таназзулга учраши сабаблари ва оқибатлари.

2-мавзу. Ўзбекистон мустақиллик арафасида бурилишлар даврида

“Мустақиллик декларацияси” ва унинг тарихий аҳамияти. Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг эълон қилиниши. Мустақилликнинг дастлабки йилларида амалга оширилган ислоҳотлар ва мавжуд шартшароитлар. Ўзбекистон ички ва ташқи сиёсатидаги сифат ўзгаришлари. Ўзбекистон халқаро муносабатларнинг субъекти сифатида. Тараққиётнинг “ўзбек модели” ва унинг истиқболлари.

3-мавзу. Алишер Навоий давлат ва жамоат арбоби сифатида

Алишер Навоий - ўзбек адабий тили асосчиси. А.Навоийнинг давлат ва жамият ҳақидаги қарашлари. Навоийнинг давлат бошқарув ишларидаги иштироки. Навоий давлатдаги ички сиёсий конфликтлар медиатори сифатида.

4-мавзу. Шароф Рашидов давлат ва жамоат арбоби сифатида

Ўзбекистон Шароф Рашидов раҳбарлиги даврида. Ш.Рашидов ва Ўзбекистонда меъморчилик ишлари. Ш.Рашидовнинг давлат ва жамият ҳақидаги қарашлари. Ш.Рашидов ижоди ва унинг тарихий аҳамияти.

5-мавзу. XVI-XX асрларда Ўзбекистон худудидаги хонликлар

Марказий Осиё (хонликлари) давлатлари ички сиёсатининг ўзига хос хусусиятлари. Бухоро хонлиги (амирлиги), Кўқон ва Хива хонликларининг ўзаро ва хорижий мамлакатлар билан дипломатик алоқалари. XX асрда Марказий Осиё хонликлари инқирозининг сабаблари.

6-мавзу. Мўғуллар истилоси вақтида Марказий Осиёдаги ҳарбий-сиёсий вазият

Хоразмшохлар давлатидаги сиёсий ва ижтимоий-иқтисодий вазият, ҳарбий салоҳияти ва ички сулолавий зиддиятлар. Мамлакатнинг Чингизхон армиясига қарши чиқишдаги ҳарбий-тактикаси. Чигатой улусининг ташкил топиши ва мўғуллар ҳукмронлиги давридаги ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий вазият.

7-мавзу. Ислом Каримов давлат ва жамоат арбоби сифатида

Ўзбекистон И.Каримов раҳбарлиги даврида. И.Каримовнинг Ўзбекистон мустақиллигини қўлга киритишидаги, мамлакатнинг ҳарбий, иқтисодий ва ташқи сиёсий суверенитетини мустаҳкамлашдаги ўрни. Мустақилликнинг илк йилларидаги иқтисодий, ижтимоий, ҳарбий ва сиёсий муаммолар. И.Каримовнинг мамлакат келажаги хусусидаги қарашлари. И.Каримовнинг асарлари ва унинг тарихий аҳамияти.

8-мавзу. Ўрта Осиёдаги ренессанс даврлари

1 ва 2 – ренессанс давларининг юзага келган даврдаги ижтимоий-сиёсий вазият. Жаҳон илм-фани ривожига ўз ҳиссасини қўшган буюк алломалар, уларнинг ижодлари.

9-мавзу. “Жадидчилик” ҳаракати

“Жадидчилик” ҳаракатиниг мақсади, гоялари ва миллий давлатчиликни ривожлантириши бўйича қараашлари. Ҳаракатнинг таниқли намоёндалари, уларнинг ҳаёти ва ижоди. Ҳаракатнинг таъқиб остига олинниши ва фаолиятининг тугатилиши. “Жадидчилик” ҳаракати намоёндалари гояларининг бугунги кундаги аҳамияти

Тавсия этилаётган адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Ўзбекистон ёшлари форумида сўзлаган нутқи // “Халқ сўзи” газетаси, 26 декабрь 2020.
2. Мирзиёев Ш.М. Миллий таракқиёт йўлимизни қатъият билан давом эттириб, янги босқичга кўтарамиз. - Т.: Ўзбекистон, 2017.
3. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёевнинг Жиззах шаҳрида Шароф Рашидов ҳайкали очилишига бағишлиган йиғилишдаги нутқи. “Халқ сўзи” газетаси, 7 ноябрь 2017 йил.
4. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёевнинг Самарқанд шаҳрида “Марказий Осиё: ягона тарих ва умумий келажак, барқарор ривожланиш ва таракқиёт йўлидаги ҳамкорлик” мавзусидаги ҳалқаро конференция йиғилишидаги нутқи. “Халқ сўзи” газетаси, 11 ноябрь 2017 йил.
5. Shamsutdinov R., Karimov Sh. Vatan tarixi. K.1 / Mas’ul muharrir: A. Sagdullayev. – T.: Sharq, 2010.
6. Usmonov Q., Sodiqov M., Burxonova S. O’zbekiston tarixi. – T.: 2006. – B.71-76
7. Абдунашиб А. Вклад в мировую цивилизацию. – Т.: 1998.
8. Азамат Зиё. Ўзбек давлатчилиги тарихи. – Т.: Шарқ, 2000.
9. Ахмедов Б. Тарихдан сабоклар. – Т.: Ўқитувчи, 1994.
10. Буюк сиймолар, алломалар (1 – 2 китоб). – Т.: Мерос, 1995, 1996.
11. Жадидчилик: ислоҳот, янгиланиш, мустақиллик ва таракқиёт учун кураш. – Т.: 1999.
12. Зиёев X. Ўзбекистон мустамлака ва зулм исканжасида. – Т.: Шарқ, 2006.
13. Рашидов А. Акам ҳакида. – Т. 1997.
14. Маънавият юлдузлари: (Марказий Осиёлик машҳур сиймолар, алломалар, адиллар). – Т.: А. Қодирий номидаги ҳалқ мероси нашр., 2001.
15. Усмонов Қ., Содиков М. Ўзбекистон тарихи. I – қисм. Ўқув кўлланма. – Т.: 2002.
16. Ўзбекистон миллий энциклопедияси. 1,2,3 ... – 12 - жиллар.
17. Ўзбекистон тарихини ўқитиш ва ўрганишнинг ягона концепцияси. – Т.: 1996.
18. Ҳожи Исматуллоҳ Абдуллоҳ. Марказий Осиёда ислом маданияти. Қисқача маълумотнома. Масъул муҳаррир Н. Иброҳимов. – Т.: Шарқ, 2005.

VI. МИНТАҚАВИЙ ХАВФСИЗЛИК МАСАЛАЛАРИ

1-мавзу. Ўзбекистон Республикасининг Марказий Осиё мамлакатлари билан ҳамкорлигининг устувор йўналишлари

Ўзбекистон Республикасининг Марказий Осиё мамлакатлари билан иқтисодий ва энергетик соҳада ҳамкорлигини мустаҳкамлаш масалалари.

Ўзбекистон Республикасининг Марказий Осиё мамлакатлари билан қўшима транспорт лойиҳаларини амалга оширишдаги иштироки. Ўзбекистон Республикасининг Марказий Осиё мамлакатлари билан икки томонлама ва халқаро шартномалар асосида минтақавий ва халқаро ҳавфсизликка таҳдид солувчи терроризм, диний экстремизм, наркотик моддалар ва қуролларнинг ноқонуний айланиши, оммавий қирғин қуролларининг тарқалишига қарши кураш бўйича ҳамкорлиги.

2-мавзу. Ўзбекистон Республикаси ташқи сиёсати ва Марказий Осиё минтақавий ҳавфсизлигини таъминлаш муаммолари

Ўзбекистон Республикаси ташқи сиёсий фаолиятининг норматив-ҳуқуқий ва концептуал асослари. Ўзбекистон Республикасининг Марказий Осиёда минтақавий ҳавфсизлик ва барқарорликни таъминлашдаги ёндашувлари. Ўзбекистон Республикаси ташқи сиёсий фаолиятининг устувор йўналишлари. Ўзбекистон Республикасининг Марказий Осиё минтақасида ҳавфсизликни таъминлаш борасидаги халқаро-сиёсий ташаббуслари

3-мавзу. Марказий Осиё минтақавий ҳавфсизлиги кесимида Афғонистон омили

Афғон можаросининг асосий босқичлари ҳамда ташқи ва ички шартшароитлари. Ўзбекистон Республикасининг Афғонистондаги конфликтни ҳал этиши борасидаги ташаббуслари. Жаҳоннинг етакчи давлатларининг Афғонистон стратегияси. Афғонистоннинг минтақавий ташкилотлар фаолиятидаги иштироки. Афғонистон ҳудудидаги террористик ташкилотлар фаолияти. “Талибон” ҳаракатини ҳокимиятга келиши ва уни минтақавий ҳавфсизликка таъсири. Афғонистонни минтақавий жараёнларга жалб қилиш масаласи. Бугунги кунда Ўзбекистон-Афғонистон муносабатлари.

4-мавзу. Марказий Осиё транспорт сектори минтақавий ҳавфсизликни таъминлашнинг муҳим шароити сифатида

Марказий Осиё давлатлари транспорт соҳасидаги ҳамкорлигининг устувор йўналишлари. Минтақа давлатларининг транспорт соҳасидаги ўзаро боғлиқлиги. Асосий минтақавий транспорт коридорлари: имкониятлари ва муаммолари. Минтақа давлатларининг транспорт соҳасидаги манфаатларига таҳдидлар. “Ўзбекистон-Қирғизистон-Хитой” темир йўл коридори. “Термиз-Мозори Шариф-Қобул-Пешовар” темир йўл лойиҳаси.

5-мавзу. Марказий Осиё минтақавий ҳавфсизлигини таъминлашда халқаро ташкилотларнинг ўрни

Марказий Осиё ҳавфсизлиги ташкилий-ҳуқуқий асослари шаклланишининг асосий босқичлари. МДҲнинг ташкил топиши – суверен давлатлар даврининг бошланиши. Шанҳай ҳамкорлик ташкилоти, Колектив ҳавфсизлик шартномаси ташкилоти, Евроосиё иқтисодий иттифоқи, Туркий давлатлар ташкилоти, Оролни қутқариш халқаро жамгармасининг Марказий Осиё минтақавий ҳавфсизлигини таъминлашдаги иштироки.

6-мавзу. Марказий Осиё минтақасида сув хавфсизлигини таъминлаш муаммолари

Сув хавфсизлиги тушиунчасининг мазмуни ва моҳияти. Трансчегаравий дарёлар. Марказий Осиё минтақавий хавфсизлиги кесимида трансчегаравий сувлар омили. Минтақада сув хавфсизлиги муаммоси. Кўштепа канали қурилишининиг минтақадаги экологик вазиятга таъсири. Марказий Осиёда Трансчегаравий дарёлардан фойдаланишининг халқаро-хуқуқий ҳужжатлари.

7-мавзу. Етакчи давлатларнинг Марказий Осиё бўйича сиёсати

Марказий Осиё минтақаси геосиёсий хавфсизлигини таъминлашнинг асосий жиҳатлари. “Катта ўйин” замонавий кўриниши. АҚШнинг Марказий Осиёдаги мақсади ва стратегиялари. Европа Иттифоқининг Марказий Осиёдаги мақсади ва стратегиялари. РФнинг Марказий Осиёдаги манфаатлари. XXРнинг Марказий Осиёдаги манфаатлари

Тавсия этиладиган адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. Расмий нашр. – Тошкент: “O‘zbekiston” нашриёти, 2023. – 80 б.
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги ПФ-4947-сонли “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги Фармони // <https://lex.uz/acts/3107036>
3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 28 январдаги ПФ-60-сонли «2022-2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси тўғрисида”ги Фармони // <https://lex.uz/docs/5841063>
4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2023 йил 11 сентябрдаги ПФ-158-сонли “Ўзбекистон – 2030 стратегияси тўғрисида”ги Фармони // <https://lex.uz/tu/docs/6600413>
5. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси 2012 йил 30 августдаги СҚ-314-II-сонли ““Ўзбекистон Республикасининг Ташқи сиёсий фаолияти концепциясини тасдиқлаш тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни ҳакида” // <https://lex.uz/docs/5269488>
6. Ўзбекистон Президенти Ш. Мирзиёевнинг БМТ Бош Ассамблеяси 72-сессиясидаги нутки // <https://president.uz/uz/lists/view/1063>
7. Ўзбекистон Президенти Ш. Мирзиёевнинг БМТ Бош Ассамблеяси 75-сессиясидаги нутки // <https://www.gazeta.uz/oz/2020/09/23/bmt/>
8. Ўзбекистон Президенти Ш. Мирзиёевнинг БМТ Бош Ассамблеяси 76-сессиясидаги нутки // <https://www.gazeta.uz/oz/2021/09/22/un-assembly-76/>
9. Ўзбекистон Президенти Ш. Мирзиёевнинг БМТ Бош Ассамблеяси 78-сессиясидаги нутки // <https://president.uz/uz/lists/view/6679>
10. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш. Мирзиёевнинг Самарқанд шаҳрида ўтган “Марказий Осиё: ягона тарих ва умумий келажак, барқарор ривожланиш ва тараққиёт йўлидаги ҳамкорлик” мавзусидаги халқаро конференцияда сўзлаган нутки // <https://president.uz/uz/lists/view/1227>
11. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш. Мирзиёевнинг Афғонистон бўйича “Тинчлик жараёни, хавфсизлик соҳасида ҳамкорлик ва минтақавий шериклик” мавзусида ўтказилган халқаро конференциядаги нутки // <https://president.uz/uz/lists/view/1601>
12. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномаси // “Халқ сўзи” газетаси, 30 декабрь 2020.
13. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Ўзбекистон ёшлари форумида сўзлаган нутки // “Халқ сўзи” газетаси, 26 декабрь 2020.

14. Мирзиёев Ш.М. Янги Ўзбекистоннинг стратегияси. – Тошкент: “O‘zbekiston”, 2021 – 464 б.
15. Каримов И.А. «Узбекистан на пороге ХХI века: угроза безопасности, условия стабильности и гарантии прогресса». – Т. “Узбекистан”, 1997.
16. Акмалов Ш. Национальная стратегия Республики Узбекистан в вопросах мирного урегулирования афганского конфликта (1991-2009 гг.). Учебное пособие. – Т: Изд.-во «Тошкент Ислом университети», 2009.
17. Алимов Р.М. «Центральная Азия: Общность интересов» – Т.: «Шарқ», 2005.
18. Бобокулов И.И. Международно-правовые аспекты региональной безопасности: вопросы теории и практики. Монография. – Т.: Университет мировой экономики и дипломатии. 2010.
19. Бобокулов И.И. Афғонистон лугат-маълумотнома. Т.: “Complex Print”, 2021. – 248 б.
20. Бобокулов И.И. Ҳавфсизлик. Лугат-маълумотнома /Қайта ишланган ва тўлдирилган иккинчи нашри. – Т.: Олий мактаб, 2024. – 161 б.
21. Дисен Г. Россия, Китай и «баланс зависимости» в Большой Евразии // Россия в глобальной политике. – М.: 2017. - №2. – С.208-219.
22. Жураев С.А. Миллий манбаатлар ва миллий ҳавфсизлик. Изд.: АГОС, 2007.
23. Жураев С.А. Ҳалқаро ҳавфсизлик. – Т.: АГОС, 2007.
24. Жураев Т. Миллий давлатчилик: ҳавфсизлик ва барқарорлик (глобал контекст). – Т.: «Академия», 2007.
25. Казанцев А.А. «Большая игра» с неизвестными правилами: мировая политика и Центральная Азия: монография /А.А.Казанцев. Моск. гос. ин-т междунар. отношений (ун-т) МИД России, каф.полит.теории. – М.: МГИМО-Университет, 2008.
26. Кучаров Ч.Ш. Марказий Осиёнинг минтақавий интеграцион жараёни муаммолари: (Геосиёсий таҳлил тажрибаси) – Т: Фан, 2008.
27. Лебедева М.М. «Мягкая сила» в отношении Центральной Азии: участники и их действия// Международные отношения. 2014. - № 2. - С. 47-56.
28. Островский А. Китайский проект «Экономический пояс Шелкового пути» как путь к международному экономическому сотрудничеству // Азия и Африка сегодня. – М.: 2016. - № 2. – С. 8-12.
29. Рахманов А.Р. Проблемы безопасности: на национальном, региональном и глобальном уровнях (международно-правовые аспекты). – Т.: «Ўзбекистон миллий энциклопедияси», 2001.
30. Толипов Ф.Ф. «Большая стратегия Узбекистана в контексте геополитической и идеологической трансформации Центральной Азии». – Т.: Фан, 2005.
31. Толипов Ф.Ф. Концепция коллективной безопасности в центральноазиатском контексте. Позитивная и негативная диверсификация //www.centrasia.ru/newsA.php?st=1234854240.
32. Ҳавфсизлик асослари. Дарслик (Бобокулов И.И. ва бошқ. // М.И. Атаевнинг умумий таҳрири остида). – Т.: Ўзбекистон Республикаси Стратегик таҳлил ва истиқболни белгилаш олий мактаби, 2024. – 278 б.
33. Ҳасанов У.А. «Региональная безопасность и национальные интересы (Центральноазиатский регион)» – М., 2004.
34. Ходжаев А. Китайский фактор в Центральной Азии. – Т.: Фан, 2007.
35. Гельbras В. Синьцян – форпост Китая в Центральной Азии // Азия и Африка сегодня. – М.: № 12, 2013. – С. 9-14.
36. Морозов Ю. Афганистан после 2014 года: стабильность для государств ШОС или новый виток напряженности в Центральноазиатском регионе? // Проблемы Дальнего Востока. – М.: №2, 2013.
37. Махмудов Р. США в Центральной Азии: снижение влияния или «перезагрузка»? // Экономическое обозрение. Т.: №1, 2013.

38. Син Ли., Чэнсин Ван. Стратегия энергетической безопасности Китая в Центральной Азии// Сравнительная политика и geopolitika. - М.: №2, 2013.

VII. ГЕОСИЁСАТ ВА ХАЛҚАРО МУНОСАБАТЛАР

1-мавзу. Ўзбекистоннинг БМТ тизимидағи фаолияти

Ўзбекистон Республикасининг БМТга аъзо бўлиб кириш. Ўзбекистоннинг БМТ доирасидаги ташаббуслари. Ўзбекистон Республикаси Президентининг БМТ Бош Ассамблеясидаги нутқлари. Ўзбекистоннинг БМТ ихтисослашган ташкилотлари билан ҳамкорлиги.

2-мавзу. Янги Ўзбекистон ташқи сиёсати ва унинг ўзига хослиги

Ўзбекистон ташқи сиёсатининг ҳуқуқий асослари ва асосий тамойиллари. Давлат ташқи сиёсатининг устувор йўналишлари: етакчи давлатлар омили; халқаро ташкилотлар тизимидағи алоқалар.

3-мавзу. Ўзбек-корейс муносабатларининг бугунги ҳолати

Давлатлараро алоқаларнинг эволюцияси ва унинг ўзига хослиги. Давлатлар ўртасидаги сиёсий, иқтисодий ва маданий соҳадаги ҳамкорлик. Ўзбек-корейс алоқаларининг ривожига имконият берувчи ва тўсқинлик қилувчи омиллар.

4-мавзу. Ўзбек-қозоқ муносабатларининг бугунги ҳолати

Давлатлараро алоқаларнинг эволюцияси ва унинг ўзига хослиги. Давлатлар ўртасидаги сиёсий, иқтисодий ва маданий соҳадаги ҳамкорлик. Ўзбек-қозоқ алоқаларининг ривожига имконият берувчи ва тўсқинлик қилувчи омиллар.

5-мавзу. Ўзбек-қирғиз муносабатларининг бугунги ҳолати

Давлатлараро алоқаларнинг эволюцияси ва унинг ўзига хослиги. Давлатлар ўртасидаги сиёсий, иқтисодий ва маданий соҳадаги ҳамкорлик. Ўзбек-қирғиз алоқаларининг ривожига имконият берувчи ва тўсқинлик қилувчи омиллар.

6-мавзу. Ўзбек-туркман муносабатларининг бугунги ҳолати

Давлатлараро алоқаларнинг эволюцияси ва унинг ўзига хослиги. Давлатлар ўртасидаги сиёсий, иқтисодий ва маданий соҳадаги ҳамкорлик. Ўзбек-туркман алоқаларининг ривожига имконият берувчи ва тўсқинлик қилувчи омиллар.

7-мавзу. Ўзбек-тожик муносабатларининг бугунги ҳолати

Давлатлараро алоқаларнинг эволюцияси ва унинг ўзига хослиги. Давлатлар ўртасидаги сиёсий, иқтисодий ва маданий соҳадаги ҳамкорлик. Ўзбек-тожик алоқаларининг ривожига имконият берувчи ва тўсқинлик қилувчи омиллар.

8-мавзу. ШХТнинг халқаро муносабатлардаги ўрии

Замонавий халқаро муносабатлар тизимида ШХТ. Ташкилотда Россия ва Хитой омили. ШХТ тизимида Ўзбекистон иштирокининг устувор йўналишлари.

9-мавзу. Марказий Осиё минтақасидаги геосиёсий жараёнлар

Марказий Осиё тушунчаси, унинг географик ва геосиёсий майдони. Марказий Осиё ва унга мансуб 5 давлат (1993). Марказий Осиё давлатларининг ўз мустақилларини эълон қилиши. Етакчи давлатлар ташки сиёсатида Марказий Осиё давлатлари омили. Марказий Осиё давлатлари ўртасидаги алоқалар: конфликт ва консенсус. Марказий Осиё - етакчи давлатлар манфаатлари тўқнашган борлиқ. Минтақадаги геосиёсий мавҳумлик. Марказий Осиё геосиёсатига тўскинлик қилувчи ва имконият берувчи омиллар.

10-мавзу. Замонавий қуролли конфликтларнинг ўзига хослиги

Замонавий қуролли конфликтларнинг ўзига хос жиҳатлари, қуролли тўқнашувларда қўлланиладиган янгича технологиялар ва тактикалар. Замонавий қуролли конфликтларнинг геосисий оқибатлари.

11-мавзу. Марказий Осиё давлат раҳбарлари маслаҳат учрашувлари

Марказий Осиё давлат раҳбарлари маслаҳат учрашувлари минтақавий барқарорликни таъминлашнинг самарали воситаси сифатида.

12-мавзу. Марказий Осиёда Россия Федерациясининг манфаатлари

Россия Федерациясининг Макразий Осиёдаги бирламчи манфаатлари ва минтақа давлатларига таъсир инструментлари. Россия Федерациясининг минтақадаги ҳарбий-сиёсий вазият барқарорлигини таъминлашдаги ўрни. Минтақа давлатларининг Россия томонидан ташкил қилинган интеграцион лойиҳаларида (КХШТ, ЕОИИ) иштироки. Россиянинг минтақада Хитой, АҚШ ва бошқа куч марказлари билан рақобати.

13-мавзу. Марказий Осиёда Хитой манфаатлари

XXRнинг Макразий Осиёдаги бирламчи манфаатлари ва минтақа давлатларига таъсир инструментлари. XXRнинг минтақадаги ҳарбий-сиёсий вазият барқарорлигини таъминлашдаги ўрни. Минтақа давлатларининг хитойга иқтисодий жиҳатдан қарамлигининг ошишининг геосиёсий оқибатлари. Хитойнинг минтақада Россия, АҚШ ва бошқа куч марказлари билан рақобати.

14-мавзу. Марказий Осиёдаги АҚШ манфаатлари

АҚШнинг Марказий Осиёдаги бирламчи манфаатлари ва минтақа давлатларига таъсир инструментлари. АҚШнинг минтақадаги ҳарбий-сиёсий вазият барқарорлигини таъминлашдаги ўрни. Минтақа давлатларининг АҚШ билан Афғонистондаги вазиятни барқарорлаштириш йўлидаги ҳамкорлиги.

Тавсия этиладиган адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, Тошкент – 2023.
2. “Ўзбекистон Республикаси ташки сиёсий фаолият концепцияси – Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Ахборотномаси. 2012.
3. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномаси. “Халқ сўзи” газетаси, 30 декабрь 2020.
4. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Ўзбекистон ёшлари форумида сўзлаган нутқи. “Халқ сўзи” газетаси, 26 декабрь 2020.
5. Мирзиёев Ш.М. Миллий тараққиёт йўлимизни қатъият билан давом эттириб, янги босқичга кўтарамиз. - Т.: Ўзбекистон, 2017.

6. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёевнинг Самарқанд шаҳрида “Марказий Осиё: ягона тарих ва умумий келажак, барқарор ривожланиш ва тараққиёт йўлидаги ҳамкорлик” мавзусидаги ҳалқаро конференция йиғилишидаги нутки. “Халқ сўзи” газетаси, 11 ноябрь 2017 йил.
7. Каримов И.А. Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари. – Т.: 1997.
8. Давлатлар ва ҳалқаро ташкилотлар Т.: “Академия” 2007.
9. Жўраев С. Замонавий ҳалқаро муносабатлар (ўкув қўлланма). – Т.: “Академия”, 2007.
10. Касымов А. Внешнеполитические ориентации Республики Узбекистан. – Т.: «Ўзбекистон», 2000.
11. Мировая политика и международные отношения. Учебное пособие. – СПб.: “Питер”, 2009.
12. Сафоев С. Марказий Осиёдаги геосиёсат. – Т.: 2007 й.
13. Современные международные отношения. Учебник / под ред. А.В.Торкунова, А.В.Мальгина. – М.: «Аспект Пресс», 2012.
14. Цыганков П.А. Теория международных отношений. Учебник. – М.: «Гардарики», 2007.
15. www.mfa.uz. (официальный веб-сайт МИД РУз).

VIII. ДАВЛАТ ХАВФСИЗЛИГИ МАСАЛАЛАРИ

1-мавзу. Экстремизм Ўзбекистон Республикаси хавфсизлигига таҳдид сифатида

Экстремизм тушунчаси ва моҳияти. Экстремизмнинг пайдо бўлишига олиб келувчи омиллар ва унинг давлат хавфсизлигига таъсири.

2-мавзу. Терроризм Ўзбекистон Республикаси хавфсизлигига таҳдид сифатида

Терроризм тушунчаси ва моҳияти. Терроризмнинг пайдо бўлишига олиб келувчи омиллар ва унинг давлат хавфсизлигига таъсири.

3-мавзу. Сепаратизм Ўзбекистон Республикаси хавфсизлигига таҳдид сифатида

Сепаратизм тушунчаси ва моҳияти. Сепаратизмнинг пайдо бўлишига олиб келувчи омиллар ва унинг давлат хавфсизлигига таъсири.

4-мавзу. Ўзбекистон Республикасининг наркотрафикка қарши кураш соҳасидаги ҳалқаро ҳамкорлиги

Наркотрафик тушунчаси ва моҳияти, унинг Ўзбекистон Республикаси хавфсизлигига таъсири. Ўзбекистон Республикасининг наркотрафикка қарши кураш соҳасидаги ҳалқаро ҳамкорлигининг ҳуқуқий асослари.

Тавсия этиладиган адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. – Тошкент: “Ўзбекистон”, 2023.
2. “2022-2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.М.Мирзиёевнинг 2022 йил 28 январдаги ПФ-60 – сонли Фармони.
3. Мирзиёев Ш.М. Янги Ўзбекистон демократик ўзгаришлар, кенг имкониятлар ва амалий ишлар мамлакатига айланмоқда. 17.09.2021 й.

4. Ўзбекистон Республикасининг “Тезкор-кидирув фаолияти тўғрисида”ги қонуни (25.12.2012 й.).
5. Ўзбекистон Республикасининг “Давлат хавфсизлик хизмати тўғрисида”ги қонун (05.04.2018 й.).
6. Ўзбекистон Республикаси “Мудофаа доктринаси тўғрисида”ги қонуни (09.01.2018 й.)
7. Ўзбекистон Республикаси “Виждан эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида”ги қонуни (05.07.2021 й.).
8. Ўзбекистон Республикасининг “Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида”ги қонуни (03.01.2017 й.)
9. Ўзбекистон Республикасининг “Оммавий ахборот воситалари тўғрисида”ги қонуни (15.01.2007 й.)
10. Ўзбекистон Республикаси “Ахборот эркинлиги принциплари ва кафолати тўғрисида”ги қонуни (12.12.2002 й.)
11. Ўзбекистон Республикасининг “Терроризмга қарши кураш тўғрисида”ги қонуни (15.12.2000 й.).
12. Ўзбекистон Республикасининг “Гиёхвандлик воситалари ва психотроп моддалар тўғрисида”ги қонуни (19.08.1999 й.)
13. Ўзбекистон Республикасининг “Ўзбекистон Республикаси давлат чегараси тўғрисида”ги қонун (20.08.1999 й.).
14. “Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик концепциясини тасдиклаш тўғрисида”ги қонун (29.08.1997 й.).
15. Ўзбекистон Республикаси “Давлат сирларини ҳимоя қилиш тўғрисида”ги қонуни (07.05.1993 й.).
16. Ўзбекистон Республикаси “Давлат мустакиллиги асослари тўғрисида”ги қонуни (31.08.1991 й.).
17. Ўзбекистон Республикаси кодекслари. Тўплам. – Тошкент: «Yurist-media markazi», 2009.
18. Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексига шарҳлар. Умумий кисм. – Тошкент: “O’qituvchi”, 2004.
19. Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексига шарҳлар. Махсус кисм. – Тошкент: “O’qituvchi”, 2004.
20. Лунеев В.В. Преступность XX века. Мировые, региональные и российские тенденции. – Москва: “Wolters Kluwer”, 2005.

IX. АХБОРОТ ХАВФСИЗЛИГИ

1-мавзу. Ахборот хавфсизлиги тушунчаси ва унинг моҳияти

Ахборот хавфсизлиги ва киберхавфсизлик тушунчалари. Ахборот хавфсизлигининг объекти ва субъектлари. Ахборот хавфсизлигини таъминлаш предмети. Ахборот хавфсизлигини таъминлаш бўйича мақсад ва вазифалар. Ахборот хавфсизлиги ва киберхавфсизликка оид норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар.

2-мавзу. Шахснинг ахборот-психологик хавфсизлиги

Ахборот-психологик хавфсизлик тушунчаси. Ўзбекистон Республикасида шахснинг ахборот хавфсизлигини таъминлашининг ҳуқуқий асослари. Ўзбекистон Республикасининг шахс ахборот-психологик хавфсизлигини таъминлаш сиёсати. Ўзбекистон Республикасида шахс ахборот-

психологик хавфсизлигини таъминлаш бўйича амалга оширилаётган чора-тадбирлар.

3-мавзу. Ахборот таҳдидлари ва уларнинг турлари

Ахборот таҳдиidi тушиунчаси ва унинг моҳияти. Ахборот таҳдидларининг турлари. Ёшлар онгига салбий таъсир этувчи ахборот таҳдидлари. Ахборот таҳдидларидан ҳимояланиши усуллари.

4-мавзу. Ахборот хавфсизлигини таъминлашда оммавий ахборот воситаларининг роли ва ўрни

Ахборот ва сўз эркинлигини таъминлашнинг ташкилий-ҳукуқий жиҳатлари. ОАВ фаолиятини тартибга солишнинг ҳукуқий механизmlари. Ахборот соҳасини ислоҳ қилишининг устувор йўналишлари. Шахс, жамият ва давлат ахборот хавфсизлигини таъминлашда ОАВнинг ролини кучайтириш масалалари.

5-мавзу. Ўзбекистонда ахборот хавфсизлигини таъминлашнинг устувор йўналишлари

Ўзбекистонда ахборот хавфсизлигини таъминлашнинг ташкилий-ҳукуқий асослари. Ахборот хавфсизлигини таъминлашнинг асосий йўналишлари. Жамият ва давлатга қаратилган ахборот хуружларининг кучайиши шароитида хавфсизликни таъминлашнинг мақсад ва вазифалари. Ахборот хавфсизлигини таъминлашдаги мавжуд муаммолар ва уларни бартараф этиши йўллари.

Тавсия этиладиган адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси, - Т.: “Ўзбекистон”, 2023.
2. Ўзбекистон Республикасининг “Давлат сирларини сақлаш тўғрисида”ги 1993 йил 7 май 848-ХII-сон қонуни // Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси. – 1993. – №5. – 232-м.
3. Ўзбекистон Республикасининг “Ахборот эркинлиги принциплари ва кафолатлари тўғрисида”ги 2002 йил 12 декабрь 439-II-сон қонуни // Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Ахборотномаси. – 2003. – №1. – 2-м.
4. Ўзбекистон Республикасининг “Ахборотлаштириш тўғрисида”ги 2003 йил 11 декабрь 560-II-сон қонуни // Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Ахборотномаси. – 2004. – №1-2. – 10-м.
5. Ўзбекистон Республикаси Президентининг ПФ-1989-сонли 27.06.2013 й. “Ўзбекистон Республикасининг Миллий ахборот-коммуникация тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 2013 йил 27 июнь фармони.
6. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Давлат хавфсизлик хизмати тўғрисида”ги 2018 йил 5 апрель №ЎРҚ-471-сонли қарори.
7. Ўзбекистон Республикаси Президентининг ПФ-4702-сонли “Ўзбекистон Республикаси Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазиригини ташкил этиш тўғрисида”ги 2015 йил 4 февраль фармони // Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами. – 2015. – №5. – 52-м.
8. Ўзбекистон Республикасининг ЎРҚ-444-сонли “Болаларни уларнинг соғлиғига зарар етказувчи ахборотдан ҳимоя қилиш тўғрисида”ги қонуни 2017 йил 8 сентябрь // Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2017 й., 37-сон, 976-модда.
9. Ўзбекистон Республикасининг Жиноят кодекси, 130-модда.Pornографик маҳсулотни тайёрлаш, олиб кириш, тарқатиш, реклама қилиш, намойиш этиш // 130-

- модда биринчи кисмининг санкцияси Ўзбекистон Республикасининг 2017 йил 29 мартағи ЎРҚ-421-сонли Конуни таҳририда — Ўзбекистан Республикаси қонун хужжатлари тўплами, 2017 й., 13-сон, 194-модда.
10. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 5 сентябрдаги 707-сон “Бутунжаҳон интернет тармоғида ахборот хавфсизлигини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Қарори.
 11. Аверченков В.И. Системы защиты информации в ведущих зарубежных странах: Учебное пособие. – Брянск, 2017.
 12. Амин Яхё. Интернетдаги таҳдидлардан ҳимоя. - Т.: Мовароунахр, 2016. – Б. 373.
 13. Ахборот-коммуникация технологиялари изоҳли луғати. Қайта ишланган, тўлдирилган иккинчи нашр. Муаллифлар жамоаси: Амиров Д.М., Атаджанов А.Ю., Атаджанов Д.Ю. ва бошқ. – Т.: БМТнинг Ўзбекистондаги ваколатхонаси, 2010.
 14. Вепринцев В.Б., Манойло А.В., Петренко А.И., Фролов Д.Б. Операции информационно-психологической войны. Краткий энциклопедический словарь-справочник. М. – Горячая линия-Телеком, 2005. – С. 495.
 15. Володенков С.В. Интернет-коммуникации в глобальном пространстве современного политического управления. – Издательство Московского университета Москва, 2015. – 272 с.
 16. Вострецова, Е.В. Основы информационной безопасности: учебное пособие для студентов вузов. — Екатеринбург: Изд-во Урал. ун-та, 2020. — 204 с.
 17. Галатенко В.А. Основы информационной безопасности. Изд.: БИНОМ - Москва, 2008. – С. 205.
 18. Фаниев С.К., Каримов М.М., Ташев К.А. Ахборот хавфсизлиги. Ахборот-коммуникацион тизимлари хавфсизлиги. – Т., 2008.
 19. Гатчин Ю.А. Основы информационной безопасности. Изд.: Санкт-Петербург, 2009. – С. 83.
 20. Гатчин Ю.А., Сухостат В.В., Куракин А.С., Донецкая Ю.В. Теория информационной безопасности и методология защиты информации – 2-е изд., испр. и доп. – СПб: Университет ИТМО, 2018. – 100 с.
 21. Грачев Г. Личность и общество: информационно-психологическая безопасность и психологическая защита. Волгоград, 2004. – С. 335.
 22. Демидов О. Обеспечение международной информационной безопасности и российские национальные интересы. Индекс Безопасности. №1 (104). 2013.
 23. Жўраев Н.К. Ахборот-психологик хавфсизлик: тажриба ва муаммолар // Жамият ва бошқарув. – Тошкент, 2007. – № 1. – Б. 16–19.
 24. Жураев Т. Миллий манфаатлар ва миллий хавфсизлик. Т.: “Академия”, 2007.
 25. Кабулов Р.К., Абдурахманов Э.С. Ахборот технологиялари соҳасидаги жиноятлар: Ўкув қўлланма. – Т., 2009.
 26. Каримов И.М., Тунгунов Н.А. Ахборот хавфсизлиги асослари: Дарслик – Т.: Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси, 2016. – 98 б.
 27. Каримов И.М., Тургунов Н.А., Кадиров Ф., Самаров Х.К., Иминов А.А., Джаматов М.Х. Ахборот хавфсизлиги асослари: Маъruzalар курси. – Т., Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси, 2013.
 28. Лучинкина А.И., Юдеева Т.В., Ушакова В.Р. Информационно-психологическая безопасность личности в интернет-пространстве. Учебное пособие. - Симферополь: ДИАЙПИ, 2015. – 152 с.
 29. Макаренко С.И. Информационное противоборство и радиоэлектронная борьба в сетевоцентрических войнах начала XXI века. Монография. – СПб.: Наукомкие технологии, 2017. – 546 с.
 30. Манойло А.В., Петренко А.И., Фролов Д.Б. Государственная информационная политика в условиях информационно-психологической войны: Монография. -3-е изд. – М.: Горячая линия – Телеком, 2017. – С. 542.

31. Международная информационная безопасность: Теория и практика: в 3-х тт. Т. 1: Учебник для вузов. Под общ. ред. А.В. КРУТСКИХ. Москва, Изд-во “Аспект-Пресс”, 2019. 384 с.
32. Мўминов Ф., Баротов Ш. ва бошқ. Очиқ ахборот тизимларида ахборот-психологик хавфсизлик. Дарслик. – Т.: “Фан ва технология”, 2013.
33. Мурадова Ш. Проблемы обеспечения информационной безопасности РУ в условиях глобализации. Изд.: Шарк. - Ташкент, 2008. – С. 192.
34. Нугманов Н.А. Формирование международного информационного права: вопросы теории и практики: Монография. –Ташкент, УМЭД, 2018. – С. 228.
35. Петров В.П. Информационная безопасность человека и общества: учебное пособие. — «ЭНАС», 2007.
36. Сачков Д.И. Обеспечение информационной безопасности в органах власти: учеб. пособие / Д.И. Сачков, И.Г. Смирнова. – Иркутск: Изд-во БГУЭП, 2015. – С. 122.
37. Смирнов А.И. Современные информационные технологии в международных отношениях: монография / А.И. Смирнов; Московский государственный институт международных отношений (ун-т) министерства иностранных дел Российской Федерации, Центр международной информационной безопасности и научно-технологической политики. – Москва: МГИМО-Университет, 2017. – С. 334.
38. Смирнов А.А. Обеспечение информационной безопасности в условиях виртуализации общества. Опыт Европейского Союза. Монография. ЮНИТИ-ДАНА, Закон и право, 2012.